

PORRFRI

PANDEMI!

Det är dags att ta ställning mot porren
och sätta tjejernas perspektiv och
erfarenheter i fokus

Ett handledningsmaterial framtaget av Roks, 2020

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Introduktion	1
Om porrfri pandemi	2
Kort om porr	2
Porrens påverkan - vad tjejejouren möter	3
Sexuellt våld kopplat till porr	3
Hämndporr	3
Porr och prostitution	3
Att problematisera porren	4
Övningar	4
Vad gör en tjejour?	7
Tjejour vs. kvinnojour.....	7
Om roks	7
Kontaktuppgifter	8

INTRODUKTION

Det här handledningsmaterialet riktar sig till dig som på något vis ska arbeta med ungdomar kring porr och porrens påverkan med ett fokus på tjejer, kvinnor och barns särskilda utsatthet.

Den fungerar som ett metodstöd för att hålla samtal och diskussioner som handlar om att problematisera pornografins roll i vårt samhälle. Det kan också användas som komplement till föreläsningar, workshops eller studier där samma/liknande ämnen och frågor tas upp.

Handledningsmaterialet innehåller information om porrens påverkan utifrån tjejjourernas erfarenheter i kontakt med stödsökande tjejer och kvinnor. Den innehåller också diskussionsunderlag och värderingsövningar framtagna för målgruppen.

Pornografi är ett gammalt grekiskt ord.

Porne betyder prostituerad, kvinna som är till salu. Grafi betyder att skriva om, att skildra. Pornografi betyder således att skildra kvinnor som handelsvaror och som sexuella slavar. Pornografins budskap är: kvinnor och tjejer kan köpas, användas, förnedras och kasseras.

OM PORRFRI PANDEMI

Porrfri Pandemi är ett projekt som syftar till att belysa och problematisera pornografin och dess påverkan på vårt samhälle. Flickor, tjejer och kvinnor är särskilt utsatta, både direkt och indirekt, av porrindustrin – något som landets tjejjourer och kvinnojourer bevittnar i samtal med stödsökande och i mötet med tjejer.

Roks tjejjourer är röstbärare för alla de tjejer som vittnat om sexuellt våld - ofta inspirerat från porren. I mer än 20 års tid har tjejjourerna mött och stöttat de tjejer som i trygga rum vågat berätta om sina erfarenheter av våld. Sexuellt våld mot kvinnor, tjejer och barn inspirerat från pornografin sker i både det privata och offentliga rummet.

Att det finns en koppling mellan våld och porr är känt sedan länge och än viktigare blir det att våga se denna koppling under pandemin. Vi vet att stress och påfrestande omständigheter är faktorer som bidrar till att redan pågående våld riskerar att öka och bli grövre. Samtidigt visar statistiken att porrkonsumtionen har ökat globalt under covid-19 pandemin.

Vi behöver problematisera porrens roll i vårt samhälle. Vi behöver göra detta med ett främsta fokus på de flickor, tjejer och kvinnor som utsätts och riskerar att utsättas av porren på olika sätt. Det är dags att ta ställning – på riktigt!

KORT OM PORR

Porrindustrin är en ”multi billion dollar industry” som växer för varje år. Pornografi innefattar allt ifrån bilder på avklädda personer (framförallt tjejer) till skildringar av samlag eller sexuella handlingar.

I Sverige är barn i genomsnitt 12 år gamla när de själva aktivt börjar konsumera porr. Det är en stor majoritet pojkar, killar och män i jämförelse med flickor, tjejer och kvinnor som regelbundet tittar på porr. I Sverige konsumerar ca 70 % av män mellan 16-84 år pornografi. Resultatet kan jämföras med det motsatta när det kommer till kvinnors porrkonsumtion där ca 70 % svarar att de inte tittar på porr.¹ Siffror visar också att nästan varannan ung svensk i åldrarna 18-29 uppger att porren påverkat deras sexliv.²

Det är mer vanligt än ovanligt att det förekommer våldsinslag i porren. Olika studier visar på olika resultat beroende på om man mäter all typ av våld, dvs. fysiskt och psykiskt våld, eller om studien endast mäter fysiska våldsinslag. Siffror visar att ca 90% av alla porrfilmer innehåller våldsinslag när man inkluderar psykiskt våld så som kränkande ord och förnedring liksom fysiska våldsinslag så som stryplingar, slag mm.³

¹ Folkhälsomyndigheten, 2019

² Novus, 2018

³ Gail Dines, Pornland: How porn has hijacked our sexuality, 2010

PORRENS PÅVERKAN - VAD TJEJJOURER MÖTER

Tjej- och kvinnojourer runt om i landet har i många år bevittnat konsekvenserna som porren har för framförallt flickor, tjejer och kvinnor. Vi möter hon som blir utsatt för sexuellt våld av sin pojkvän vars inspiration kommit från populära porrfilmer och vi möter hon som lämnat sin pojkvän, men nu hotas med att intima videos ska spridas som hämnd. Vi möter också hon som blev utsatt för övergrepp som barn av en närstående man och tjejen som vittnar om de övergrepp som sker framför och utanför kameran vid inspelningen av en porrfilm.

SEXUELLT VÅLD KOPPLAT TILL PORR

Pornografin är sammanlänkad med fysiskt våld och andra sexuella övergrepp. Inom kvinno- och tjejjoursrörelsen finns erfarenheter som visar en tydlig koppling mellan kommersiell porr och fysiskt våld. Många tjejer och kvinnor som söker stöd vittnar om hur deras manliga partner vill testa hårdare sex med våldsinslag utifrån vad de sett i porrfilmer.

"Vi har pratat med många tjejer vars pojkvänner är hårdhänta. De tar bland annat stryptag och så skuldbelägger tjejerna sig själva för att de inte gör motstånd." -Tjejjouren Dalia

HÄMNDPORR

Hämndporr innebär att någon lägger ut intima bilder eller videos på en annan med syfte att utpressa eller hämnas. Även hot om hämndporr är vanligt och det kan göra att hon inte vågar lämna en relation där hon blir utsatt för våld. Hämndporr kan innebära att bilder och videos läggs ut på sociala medier, men också att han hotar om att skicka bilder till arbetsgivare eller familj. Bilder och videos kan ha tagits med samtycke under relationen eller i smyg av partnern. Det är alltid olagligt att sprida bilder och videos på någon utan samtycke.

"Det är vanligt att tjejer berättar hur expojkvännen lagt upp intima bilder på sociala medier som utpressning eller hämnd." - Tjejjouren Ronja

PORR OCH PROSTITUTION

Det finns samband mellan porr och prostitution, där den som börjar arbeta inom porrindustrin senare hamnar i prostitution. I och med att tekniken utvecklas blir det också allt lättare för yngre tjejer och barn att komma in i porrbranschen genom internetsidor som lovar pengar, följare eller bekräftelse.

"Det är inte ovanligt att höra om detta från väldigt unga personer som kanske går i skolan varje dag och där ingen märker något, men varje kväll/natt blir personen våldtagen." - Karlstad Tjejjour

ATT PROBLEMATISERA PORR

Att problematisera pornografin kan vara svårt i ett samhälle där den har fått en så tydlig och stor plats. Porren normaliseras och lika så gör de våldsinslag som medföljer.

Pornografin flyttar gränser för vad som anses vara okej i sexuella sammanhang. Att det finns porrfilmer med våldsinslag är inte okänt och ibland dras en gräns mellan så kallad våldsporr och "vanlig" porr där man legitimerar det sistnämnda. När gränser för vad som är okej fortsätter flyttas framåt behöver porren och dess påverkan analyseras och förstås som en helhet där det ena möjliggör det andra.

Det faktum att tjejer, kvinnor och barn skadas och förgrips på direkt eller indirekt genom porren behöver ses som det främsta argumentet till varför porren bör problematiseras. Det är ett samhällsproblem som kräver en feministisk analys där vi vågar se att pornografin är en del av mäns våld mot kvinnor och en sexualisering av den könsmaktsordning som finns.

Könsmaktsordning innebär föreställningen och normerna kring att mannen är överordnad och kvinnan underordnad. Den bilden av verkligheten, inte bara förstärks genom pornografin, den normaliseras och blir ett direkt hinder i jämställdhetsarbetet.

Pornografin förstärker även många andra skadliga föreställningar i samhället. Rasistiska anspelningar är vanligt. Lika så anspelar porrfilmer ofta på incest genom att sexualisera relationer inom familjen och pedofili genom att anspela på unga tjejer/flickor.

ÖVNINGAR

Diskussionsfrågor - i grupp eller individuellt

Följande frågor fungerar bra som egna reflektionsfrågor, eller att diskutera i grupp. Det är viktigt att ingen känner sig utpekad och som gruppleddare är det bra att påpeka att eleverna inte behöver prata om personliga erfarenheter.

- Varför bör man inte skilja på våldsporr och "vanlig" porr?
- Vilka konsekvenser möter killar respektive tjejer av att porren normaliseras?
- Vilka lagar bör finnas för att reglera porr?
- Varför behöver vi prata om porr och dess konsekvenser?
- Det finns mycket våld i porr, vad tror du/ni att det kan få för konsekvenser?

Heta stolen - värderingsövning

En övning där deltagarna sitter i en ring på en varsin stol. En extra stol ska finnas i ringen. Ledaren läser upp påståendena nedan. Den som håller med om påståendet reser sig upp och sätter sig på en annan stol - den som inte håller med sitter kvar. Den extra stolen finns där ifall det bara är en person som väljer att resa sig. Det är viktigt att man tar ställning till samtliga påståenden - även om det kan vara svårt.

Övningens syftet är att deltagarna ska ta ställning och reflektera själva. Försök göra övningen utan diskussioner. Efter övningen är det bra att ha en reflektionsrunda där deltagarna får lyfta känslor och tankar kring påståendena.

Som gruppleddare kan du lägga till egna påståenden för att anpassa övningen till gruppen.

- Det är vanligt att tjejer tittar på porr
- Det är vanligt att killar tittar på porr
- Tjejer blir påverkande av att deras partner kollar på porr
- Alla påverkas på samma sätt av porr, oavsett kön
- Alla som spelar in porr vill göra det
- Våld är vanligt i porren
- Stryptag i sängen räknas som våld
- Slag i sängen räknas som våld
- Det finns mycket porr som är förnedrande mot tjejer
- Porr är sexuellt frigörande
- Det är vanligt att de som tittar mycket på porr vill göra samma saker i verkligheten
- Alla får tända på vad de vill
- Man lär sig om sex när man kollar på porr
- Det är pinsamt att prata om porr
- Det är okej att någon som är över 18 år framställs som yngre i porr för att människor tänder på att hon är ung
- Vi behöver fler lagar som reglerar pornografin
- Porr är normaliserat

4-hörnsövning - värderingsövning

Ledaren presenterar ett påstående. Till varje påstående finns 4 svarsalternativ som har varsitt hörn i rummet. Ledaren pekar respektive hörn och läser upp svarsalternativen. Efter att alla hörn presenterats väljer deltagarna det hörn dom tycker passar bäst in med sin åsikt, och ställer sig där.

De personer som valt samma hörn ska diskutera varför de valt att ställa sig där. Blir någon ensam i ett hörn så diskuterar den med ledaren. Alla hörn berättar sedan vad de diskuterat.

Påstående 1 - Lina och Alex

Lina har upptäckt att hennes partner Alex kollar mycket på porr och nu vill Alex göra liknade saker i verkligheten. Alex vill kalla Lina för hora och andra nedvärderande ord samtidigt som de har sex. Alex säger att det bara är rollspel. Lina känner sig besviken att Alex vill kalla henne sådant, men hon vill att hennes partner ska vara nöjd och inte göra slut med henne. Vad ska Lina göra?

1. Ibland får man ställa upp för sin partner - prova
2. Få Alex att förstå att hon inte gillar sånt
3. Gör slut, det är konstigt att vilja kalla sin flickvän så
4. Öppet hörn, eget förslag

Påstående 2 - Ellie och exet

När Ellie var ihop med sitt ex så filmade dom när dom hade sex en gång. Dom var ju ihop och litade på varandra. Efter en tid gör Ellie slut och då hotar exet med att sprida videon till alla hon känner om inte hon vill bli ihop igen. Vad ska Ellie göra?

1. Hon ska inte gå tillbaka och istället göra en polisanmälan
2. Bli ihop igen och då kommer ingen att få se videon
3. Inte göra någonting, exet kommer tröttna och då kan hon gå vidare
4. Öppet hörn, eget förslag

Påstående 3 - Cleo och Kim

Cleo har varit tillsammans med sin partner Kim i 1 år. De har alltid haft kärleksfullt sex men en kväll börjar Kim kolla på porr samtidigt som dom har sex. Cleo tyckte inte att det kändes okej, men visste inte vad hon skulle göra. Nu kollar Kim varje gång de har sex och säger att Cleo också måste kolla, fast Cleo har sagt att hon inte vill se på porr. Vad ska Cleo göra?

1. Prata med sin partner och försöka få Kim att förstå att hon verkligen inte vill
2. Gör slut, ingen förtjänar att bli behandlad så
3. Prata med en kompis
4. Öppet hörn, eget förslag

VAD GÖR EN TJEJJOUR?

I en tjejjour arbetar tjejer i olika åldrar, med olika bakgrund och erfarenheter, med att stötta andra tjejer. Alla som arbetar i en tjejjour har genomgått tjejjoursutbildning och har erfarenhet av att bemöta tjejers frågor och funderingar. Många tjejjourer arbetar helt ideellt på sin fritid och det finns tjejjourer runt om i hela landet.

Tjejjourerna har stödverksamhet via chatt, mejl, telefon och besök. Dit kan du som identifierar dig som tjej vända dig med olika sorters problem – allt från psykisk ohälsa till våldsutsatthet och sexuella övergrepp eller hedersrelaterat våld och förtryck.

De som arbetar på en tjejjour har avgett tystnadslofte och du kan vara anonym om du vill. Tjejjourerna kan också stötta med praktiskt hjälp i att ta kontakt med till exempel polis, ungdomsmottagningen eller socialtjänsten.

Hitta din lokala jour: roks.se/hittaenjour

Chatta med en tjejjour: [roksstjejjourer.se](https://roks.se/roksstjejjourer)

TJEJJOUR VS. KVINNOJOUR

Både tjejjourer och kvinnojourer arbetar med att ge stöd till tjejer och kvinnor som har blivit utsatta för olika former av våld. Många jourer föreläser också om mäns våld mot kvinnor och feminism i t.ex. skolor och verksamheter.

Tjejjourer växte ur kvinnojourer då man såg ett behov av att möta och stötta yngre tjejer och kvinnor som är eller varit utsatta för våld, eller som mår dåligt av andra orsaker. Liksom kvinnojourerna, fokuserar tjejjourerna också på att stötta och stärka, men utifrån ett tjej-perspektiv där utmaningarna och utsattheten både skiljer sig och liknar den som kvinnor upplever eller tidigare har utsatts för.

OM ROKS

Roks – Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige arbetar mot mäns våld mot kvinnor och för kvinnors frigörelse på alla plan i samhället. Roks är en kvinnoseparatistisk organisation och ser det som avgörande att det finns utrymmen för tjejer och kvinnor att mötas och arbeta politiskt utan mäns tolkningsföreträde.

Roks arbetar mot mäns och killars våld mot kvinnor och tjejer och samlar ca 90 jourer från norr till söder varav runt 30 är tjejjourer. Roks arbetar utifrån en feministisk grundsyn som genomsyrar verksamheten, dvs. en medvetenhet om den maktobalans som råder mellan könen i samhället och som leder till mäns överordning och kvinnors underordning.

KONTAKTUPPGIFTER

Roks tjejourer

Hemsida: rokstjejourer.se

Roks

Hemsida: roks.se

Hitta lokal jour: roks.se/hittaenjour

Mail: info@roks.se

Sociala medier

Instagram: [@rokssverige](https://www.instagram.com/rokssverige)

Facebook: Roks - mot mäns våld mot kvinnor

Tjejouren Ronja

Hemsida: rokstjejourer.se/tjejouren-ronja

Mail: tjejouren-ronja@kvinnohuset-vasteras.org

Instagram: [@tjejourenronja](https://www.instagram.com/tjejourenronja)

GÖR VÅRT QUIZ

rokstjejjouer.se/porrfri-pandemi